

תורה אור השלם

לג:

דב"ש וצ"ה תמיה לרבי כיון דהטיל הכתוב ככה צין קריאה למעשה [נימאן] דלעכצו תרוייהו ותו איכא למיתמה אדרבה הוה לן למימר אליבא דרבי יהודה אפילו אי לא הוה כתיב אלא כה דקריאה מעכבא ולא מעשה דהא שמעינן ליה צפ"ק דר"ה (דף ט:). דמקרא גדרש לפניו ולא לאחריו דאמר יוצל אע"פ שלא שטטו אע"פ שלא תקעו יכול אע"פ שלא שילחו מ"ל היא דברי רבי יהודה ומפרש טעמא מקרא גדרש לפניו ולא לאחריו ולא לפני פניו כלומר עיכובא דהיא גדרש דוקא אוקראתם דרור שלפניו ולא אושבתם איש אל אחוזתו של אחריזו ולא אתקיעה שלפני פניו וי"ל דה"פ ורבי יהודה האי דמעשה מעכב מכה ככה דאי לא הוי כתיב אלא כה ה"א דדרשינן ליה דוקא אקריאה שלפניו להכי כתיב ככה ימירא למדרשה נמי אומשה שלאחריו: **מו"ר** הגלגל סמוך לגלגל. משמע מקום הרואה את הגלגל

כדאמר (מולין דף יט:). ממול ערפו מול הרואה את העורף ולהכי אמר רבי אלעזר מול הגלגל והלא לא ראו את הגלגל ירושלמי מה מקיים ר"א הר גריזים והר עיצל שתי גבשושית היו עשוי וקראו זה הר גריזים וזה הר עיצל על דעתיה דרבי יהודה מאה ועשרים מיל הלכו באותו היום על דעת ר"א לא ווו ממקומם ותו צירושלמי דר' ישמעאל אומר כל ציאות שנאמרו צמורה לאחר י"ד שנים נאמרו ו' שנים שכיבשו ושבע שנים שחילקו וכדוותיה לא נאמר צרכות וקללות אלא לאחר י"ד שנים הימצי ר' חנינא קמיה ר' מנא והכתיב והיה צעזכרם את הירדן תקימו את האצנים האלה א"ל אצנים הקימו אותם מיד צרכות וקללות לאחר י"ד שנים נאמרות: **ובשהחזירוהו** למקומו. ואי קשה והא

צדרי הימים (ב ה) כתיב וישאו הלויים את הארון תריך דהאי אחד מכ"ד מקומות שנקראו הכהנים לויים דהא כתיב התם ויעלו את הארון ואת אהל מועד וגו' וכתיב העלו אותם הכהנים הלויים ופירוש הכהנים הארון והלויים אהל מועד וכליו וכתיב ויצאו הכהנים את ארון ברית ה' אל מקומו וכתיב צמלכיש וישאו הכהנים את הארון וכתיב ויעלו את ארון ה' ואת אהל מועד וגו' וכתיב ויעלו אותם הכהנים והלויים אי נמי הכהנים נטלוהו ממקומו אשר נטה לו דוד ומסרוהו ללויים והלויים נשאו עד ההיכל והכניסוהו הכהנים לדביר הרי כל המקראות מקויימים ועל זה אמר רבי יוסי כשהחזירוהו למקומו: יתת

ליישר דרכיהם ולהורותם הדרך לפי שגלוי לפניו שעמיד הענן לפסוק צמיתת משה ולא ילך עם יהושע הורה להם לאחר שיעברו את הירדן לכבוש את הארץ ילכו דרך כבושה ודרך יישוב ודרך ארץ הכנעני שהיא ערבה ולא יקיפו סמוך לשפת הירדן דרך ארץ החוי שהיא הרים וגבעות אלא יכנסו לתוכה מנד מערב רחוק מן הירדן ויקיפו ויכבשו: **אחר שני דגלים**. כדכתיב צפרשת נשאים^(א) גבי מסעות דגלים: **לפניכם**. משמע לפני כולכם: **צבל יום היו הלויים נושאים**. צני קהת כדכתיב ומשמרתם הארון והשולחן וגו' (צמדבר א:). **וכשפיצבו את יריחו**. כדכתיב^(ב) ויקרא יהושע בן נון אל הכהנים ויאמר אליהם שאו את ארון ברית ה' וגו':^(*) **וכשהחזירוהו למקומו**. צימי שלמה לבית קדשי הקדשים כדכתיב ויצאו כל זקני ישראל וישאו הכהנים את הארון (מלכים ב ה) והיינו החזירוהו למקומו שכשהגלה צימי עלי מתוך בית קדשי הקדשים של משכן שעשה משה משם נטול [ש"ד ד] שהמשכן נקבע בשילה וכשהחזירוהו פלשמים [שס א] לא היה לו מקום קבוע שהרי חרצ משכן שילה ונשתחא צבית אצינדב [שס ז] ומשם הביאו דוד לסוף עשרים שנה לבית עובד אדום [שצ"ג ד] ומשם לעיר דוד [שס] עד שגנה שלמה את בית המקדש ובנה לו הדביר לפניו מן ההיכל ואמה טרקסין חוצלת צמקום הפריכות והוא קרוי מקומו המיוחד כדכתיב ויצאו הכהנים את ארון ברית ה' אל מקומו אל דביר הבית וגו' (מ"א ח):

ורבי יהודה האי^(א) גזירה שוה דענייה ואמירה מאי עבדי ענייה גמר. גזירה שוה דענייה ענייה למד מרבו ג"ש דקול קול לא שמע ואין האדם דן גז"ש^(א) אא"כ קבלה: **כל מקום שנאמר כה ככה ענייה ואמירה**. כדבר התלוי צדיצור אינו אלא לשון קודש: ה"ג **כה כה**

ורבי יהודה האי^(א) וענתה ואמרה מאי עבדי ליה מיבעי ליה לאגמורי דלויים דבלשון הקודש וליילף קול ממושה ענייה ענייה גמיר קול קול לא גמיר תניא נמי הכי רבי יהודה אומר כל מקום שנאמר כה ככה עניייה ואמירה אינו אלא לשון הקודש כה^(ב) כה תברכו ככה דחליצה עניייה ואמירה דלויים: ברכות וקללות כיצד כיון שעברו ישראל את הירדן כו': תנו רבנן^(ג) הלא המה בעבר הירדן מעבר לירדן ואילך דברי רבי יהודה אחרי דרך מבוא השמש מקום שחמה זורחת בארץ הכנעני היושב בערבה אלו הר גריזים והר עיבל שיושבין בהם כותיים מול הגלגל סמוך לגלגל אצל אלוני מורה שכם ולהלן הוא אומר^(ד) ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה מה אלון מורה האמור להלן שכם אף כאן שכם^(ה) תניא אמר רבי אלעזר ברבי יוסי בדבר זה זיזיתי ספרי כותיים אמרתי להם זיפתם תורתכם ולא העליתם בידכם כלום שאתם אומרים אלוני מורה שכם אף אנו מודים שאלוני מורה שכם אנו למדנוה בגזרה שוה אתם במה למדתום^(ו) רבי אלעזר אמר הלא המה בעבר הירדן סמוך לירדן^(ז) דאי מעבר הירדן ואילך הלא כתיב^(ח) והיה בעברכם את הירדן אחרי דרך מבוא השמש מקום שהחמה שוקעת בארץ הכנעני ארץ חוי היא היושב בערבה והלא בין הרים וגבעות הן יושבין מול הגלגל והלא לא ראו את הגלגל רבי אליעזר ב"י אומר לא בא הכתוב אלא להראות להן דרך בשניה בדרך שהראה להן בראשונה דרך בדרך לכו ולא בשדות וכרמים היושב בישוב לכו ולא במדברות בערבה בערבה לכו ולא בהרים וגבעות תנו רבנן^(ט) כיצד עברו ישראל את הירדן בכל יום ארון נוסע אחר שני דגלים והיום נסע תחילה שנאמר^(י) הגה ארון הברית ארון כל הארץ עובר לפניכם בכל יום ויום לויים נושאים את הארון והיום נשאוהו כהנים שנאמר^{(י} והיה כנוח כפות רגלי הכהנים נושאי ארון ה' וגו' תניא^{(י} רבי יוסי אומר בשלשה מקומות נשאו כהנים את הארון כשעברו את הירדן וכשהסיבו את יריחו וכשהחזירוהו למקומו וכיון

אלו נאמרין פרק שביעי סוטה

ורבי יהודה האי^(א) גזירה שוה דענייה ואמירה מאי עבדי ליה: **ענייה ענייה גמר**. גזירה שוה דענייה ענייה למד מרבו ג"ש דקול קול לא שמע ואין האדם דן גז"ש^(א) אא"כ קבלה: **כל מקום שנאמר כה ככה ענייה ואמירה**. כדבר התלוי צדיצור אינו אלא לשון קודש: ה"ג **כה כה** פצרכו. כלומר לענין נשיאות כפים איתמר דילפי לה רבנן לקמן (דף לח). בגזירה שוה ואתא ר' יהודה למימר צגופה כתיב: ה"ג **ככה דחליצה ענייה ואמירה דלויים**. ולא גרסינן מלויים. כלומר לענין לויים אמר דילפי לה רבנן צקול קול ואתא איהו למימר דמענייה ענייה ילפה מיצבמה דכתיב זה ככה: **הלא המה צעצר הירדן**. כשהיו ישראל צמדבר נאמר להם סימני הר גריזים ועיבל ומקומם שהם צעצר השני של ירדן ישראל היו למורח הירדן כדכתיב צני גד ובני ראובן לקחו מחלתן מעבר לירדן יריחו קדמה מורחה (יהושע יג)^(א) ונאמר להם שההרים האלה צמעצב הירדן^(א) ואילך הרבה להלן מן הירדן לנד מערב ולא סמוך לירדן: **אחרי דרך מצוא השמש**. ומנה מצוא השמש זהו מורח שהשמש באה משם כלומר רחוק ממורחו של ירדן ומצינו צבראשית דרגה^(א) כל מקום שנאמר אחרי מופלג^(א): **ספרי כוסיים**. עכשיו הן יוצינן בהן שהוציבן זהם סנחריב כשהגלה עשרת השבטים דכתיב ויצא מלך אשור^(א) אנשים מצבל ומכותה ומעוא וגו' ויושיבם צערי שמרון (מלכים ב י) והנך ערי שומרון ניניהו כדתינא צמתימין^(א) שבשומרון: **פניא לא גרס דכולה חלא מתנינחא היא צכספרי^(א): ספרי כוסיים**. שיש להם מורה צנכתב ואינן מאמינים צמורה שצבל פה: **צעצרכם**. משמע צו ציוס תקימו את האצנים צהר עיצל: **אחרי דרך**. מופלג מן המערב דאחרי לשון הפלגה והאי מצוא השמש מערב הוא לשון כי צא השמש (צבראשית כח) מקום שחמה שוקעת מופלג לירדן מיד: **צארץ הכנעני ארץ החוי היא**. צניחותא. אינה ארץ הכנעני אלא ארץ החוי דהא שכם חוי היא דכתיב (שס ג) ויצא יעקב שלם וגו' וכתיב (שס ד) שכם בן חמור החוי נשיא הארץ: **פיוצב צעצרכה**. אינו אלא הרים: **מול הגלגל**. רחוקים מן הגלגל הם והסימנים הללו לא עליהם נאמרו ולמה נאמרו: **ר"א בן יעקב אומר לא צא הכסוב כו'**. ורבי אלעזר נמי אדרבי אלעזר בן יעקב סמך וכוותיה מפרש לקרא: **כדרך שהראה להם צראשונה**. צאאתם ממצרים צעמוד ענן לנחותם הדרך כך צא עכשיו

גב' רבי אלעזר אבר וכו'. עיין צבצור שור ריש צביות: רש"י ד"ה וכושהחזירוהו למקומו. ומצינו עוד שנשאוהו הכהנים כשהיה דוד צורה מפני אבשלום דכתיב צשמואל ב' ט"ו וישב דודו ואציר את ארון אלהים ירושלים וי"ל כיון דנכלל צכלל החזרת מקומו מקרי חד. ועיין דר"ק ציהושע ג' צפסוק והכהנים הלויים נושאים אותם:

מסורת הש"ם

(א) [מוספתא פ"ח], (ב) [שם], (ג) [שם], (ד) [ש"ל צמדבר לג רש"ש], (ה) [פרשה מד ה ו] (ו) [לעיל לג א], (ז) [ראה יא ל ה ח] ס"א מישור, (ט) [ש"ל צהעלותך צמדבר י א] י' [יהושע ו], צמדבר י א]

הגהות הב"ח

(א) גב' אף כאן שכם (מחיל) חו"מ וי"צ רש"י ל"ג ליה וצלקוט פ' ראה נמי לימיה: (ב) שם סמוך לירדן דכתיב והיה צעצרכם כו"ל ומיות דאי מעבר הירדן ואילך הלא נחתק וי"צ כך הוא צילקוט: (ג) רש"י ד"ה הלא המה וכו' צמעצב הירדן מעבר הירדן ואילך הנה: (ד) ד"ה שושנין וכו' מלך אשור צבכל ומותא ומעוא וגו' וישב צערי כו"ל ומצית אנשים צמק:

גליון הש"ם

גב' רבי אלעזר אבר וכו'. עיין צבצור שור ריש צביות: רש"י ד"ה וכושהחזירוהו למקומו. ומצינו עוד שנשאוהו הכהנים כשהיה דוד צורה מפני אבשלום דכתיב צשמואל ב' ט"ו וישב דודו ואציר את ארון אלהים ירושלים וי"ל כיון דנכלל צכלל החזרת מקומו מקרי חד. ועיין דר"ק ציהושע ג' צפסוק והכהנים הלויים נושאים אותם:

מוסף רש"י

ארון הברית ארון כל הארץ. צבית של הקצ"ה שהוא ארון כל הארץ (יהושע ג יא). עובר לפניכם מקדש לפניכם לכנס לתוך הירדן (שם).